

This e-book was digitized from an original copy by the West African Research Association for the African Language Materials Archive (ALMA) project. Original funding for this project was provided by [UNESCO](#) and the [Council of American Overseas Research Centers \(CAORC\)](#) in cooperation with the [West African Research Association](#) and [Columbia University](#).

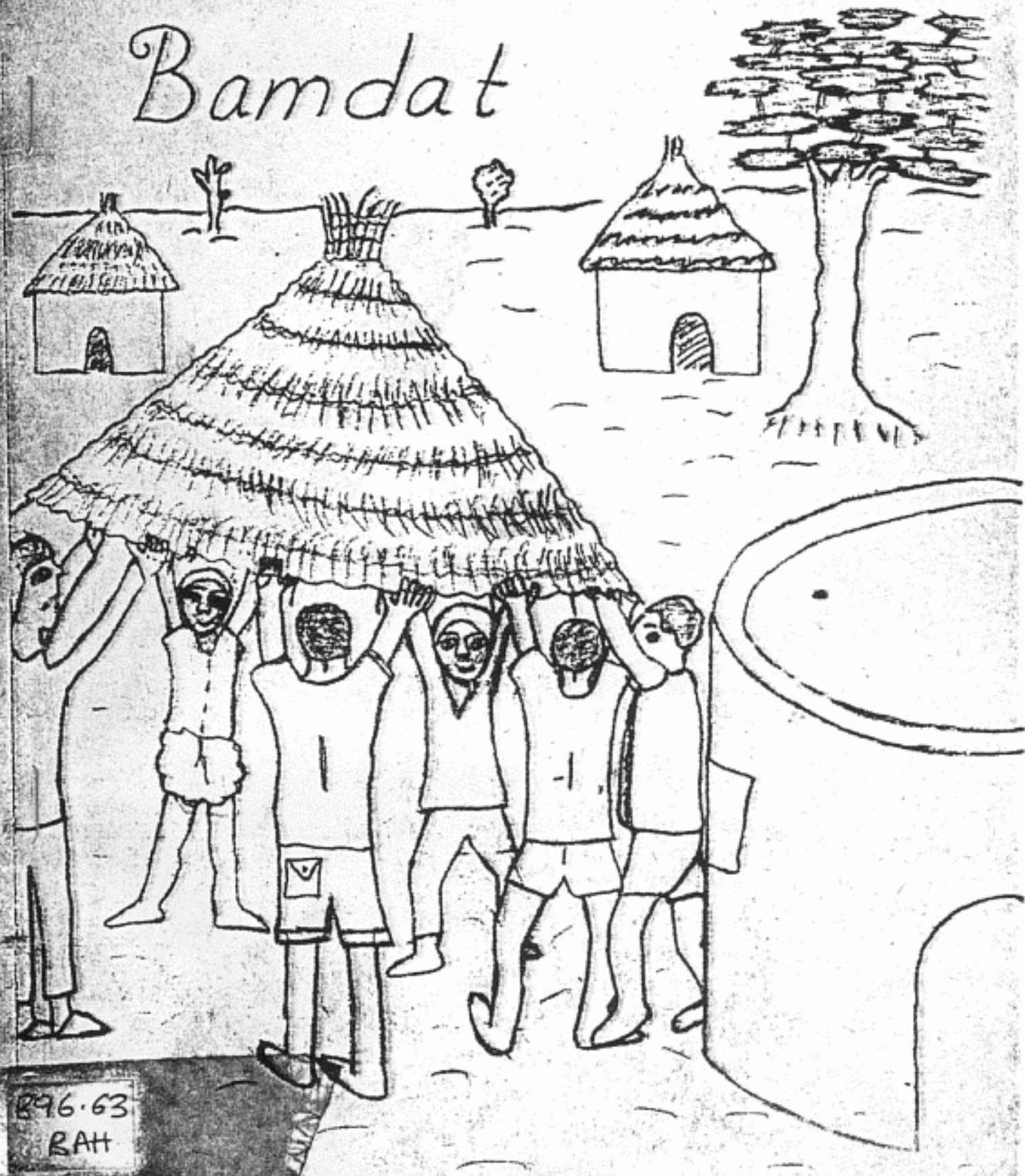
Please see the following web sites for more information about the ALMA project, contributing authors, and more titles in the series.

- Digital Library for International Research catalog: <http://catalog.crl.edu/search~S16>
- African Language Materials Archive (ALMA): <http://www.dlir.org/e-books.html>
- African language materials including interviews in video and PDF versions, documentary video, translation work, and bibliographies can be viewed at <http://alma.matrix.msu.edu>.

Towoobe Tiba

Bamdat

896.63
BAH

Property of
S.I.L. LIBRARY
Dakar

TOWOOBE TIBA

BAMDAT

(Élevons le toit ensemble)

Mamadou Oumar Bah

Illustration par : Ibrahima Wellé

Série pulaar no. 11

**Société Internationale de Linguistique
B.P. 2075,
Dakar,
Sénégal.
décembre 1989**

Dame deftere nde

Naatirdi	3
Jotti	5
Eeraango yimbe taamu	6
Keelle bamtaare	7
Boobo pullo	8
Jande binndol	8
Dimat	9
Bibbe Leydi	10
Bibbe Afirik	10
Lewru feerii	11
Bonannde jamaanu men hannde	12
Mawdo am	14
Bandi am debbo	16
Cafroowo	16
Ooy maa banndi am gorko	18
Neene am	19
Nafoore jande binndol Pulaar	21
Coron	22
Raki Wele	22
Sukaabe	24
Suka debbo	25
Banndi am debbo	26
Bakawnaabe	27
Maaydo	28
Abuu Njom	29
Jamma niibbo	31

Naatirdi

Caggal calminaati am tedduudi feewde e harbiyankoobe Pulaar, yoo jam e kisal won e mon. Caggal duum, mido etoo hollude mon muuyaande dee binndande. Faandaare men e majje ko yidde yooltude hujjaaji men e pine men, sibu jande ko heewa suura, famda tammina. E wiye musiddo men Sammba Kulibali: «caldi lelotako, caali daroo.» Caldi ngenndi ko enen, caali ki woni ngenndi men, sibu afo ganndal ko haqqille, te mo janngaani woddondiraani e dammuwl.

Duum noon, ngaree booren wutte toorodaagal, addantaa en so wonaa rawu e baasal e njomu ngenndi men. Ngaree enen fof denten, njiden anniya, ngenen neddo gooto ganni men hanki ubbiten. Ndee deftere wiyetee ko «TOWOOBE TIBA BAMDAT».

Ngel doo deftel noon woni garwani iwe1 golle men; waasataa mo ngel tunndi haqqille mum, kono tan timmi tan ko Alla. Wallifii ngel ko almuudo mon pamduudo ganndal, dabbikintoodo ganndal biyeteedo Mammadu Umar Bah, Burdo lollirde Mammadu Ummu Bah, jeyaado Figgo e diiwaan Podoor, e wondiibe mum:

Eden noddi denndaangal harbiyankoobe, eden njetta banndiraabe men wallube men haa

dee golle ciynaa. I'en njetta denndaangal
warñanoobe Pulaar. Pulaar yoo wuur, Pulaar
yoo Samto. Yoo Allc wallitir cellal, ayna
kala Samtoowo demd' ngenndiije. Aamiini!

On njaaraama!

MAMMADU UMAR BAH

Jolli

Aayoo, aayoo sūkaabe Jolli,
Sukaabe yeftii Bamtaare ngenndi,
Kudol ganndal be cettii,
Fooyre gannde be njaynii,
Faandaare maññe timmii,
Hanti be pellitii;
Sibu gannde carii caakii,
Humambinnaagu be momtii,
Sibu wuro maññe be Bamtii,
Sibu nñawbe maññe be cafrii,
Hay Leydi maññe be Bamtii,
Pulaar ne be njanngii.
Sibu Leñot maññe be Bamtii.
Hay hanki maññe be ngubbitii,
Sibu demngat maññe be njanngii,
Añbe maññe be ndiwii.
Fenaande fof be ngoppii,
Ko pinol tan hanti be paggi.
Yoo Alla suur Bamta sahre am!
Aamiini, aamiini yaa rabbii!
Yoo hawridin winndere!

Mammadu Umar Bah to Figgo,
ñande 23.11.88

Eeraango yimbe laamu

Ballal yimbe laamu feewde e
miskineebé mum,
Goonga miskineebé mum yooliima e nder
yimbe mum,
Tooñee uddee e nder yimbe mum,
Jom jawdi jeyi goonga mum,
Kadoowo woodaani e nder mum,
Miskineebé ngalaq goonga mum.
Tooñá fiyee, tooñee fiyee e nder mum,
Ndaw ko haabnii e nder yimbe mum,
Te ko yurminii e nder mum!
Aan joodiido e cuudi faawooje mum,
Hay-gooto yeewataa Joome nder mum,
Won ko Joome haalnoo e yimbe mum.
Ar faawru koongol Joome haalnoo e
nder yimbe mum,
Mijjo laakara e nder mum,
Ind fad maa leeli yaawi e nder mum.
Woppu fendaande, faaw goonga mum.
Woto lorlu miskineebé mum;
Alla yidaa lorloowo miskineebé mum.
Lorli miskineebé leeli yaawi e nder
mum,
A yiyaani maale muusde nder mum;
Jeyngol kubbowol ndiyam waawanaa e
nder mum.
Miskineebé ngoyii ndeyyaani e nder

mum.

Miskineebé, muñee ko njiy-don e mum,
Ko njiy-don Bennif e nder mum,
Haa illaa Laamu Alla e nder mum.
Awookaa alaa laakara e mum,
Bee dadiibé be tampataa e mum,
Kaabataa e nder mum.
Konngol Joomiraado e mum
Tan padi e nder yimbe mum.
Polis e alkaati waawanaa e mum.
Miskineebé, muñee ko njiy-don e mum
Yawtii haa illaa Laamu Alla e nder
mum.

Mammadu Umar Bah to Figgo,
ñande 23.03.84

Kelle Bamtaare

Kelle Bamtaare poßbii.
Dude jaangirde kußbii.
Poolgu men hanti heddi.
Aduna men fof no seedii.

Abuu Njom to Daara

Boobo pullo

Ko mi booboo pullo mo majjataa,
Bure taaniraabe mo ubbataa,
Tammibiido ngenndi mo tampataa,
Daraniido jaango mo juggataa.

Abuu Njom to Daara

Jande binndo1

Njanngen binndo1 demngal men,
Ko dad'i neddaaga1 men.
Demngal men ko ngenndi men,
Faaro men ko ngenndi men.
Bamten ngal Bamto-den,
Cu'aari maggal cu'doro-den.
Jaangoode ngal ko ganndal men,
Ngannden duum ko pinal men.

Mammadu Umar Bah to Figgo,
Jande 04.02.88

Dimat

Aayoo, aayoo Dimat!
Nde miijii-mi Dimat,
Mijo am duri e Elimaan Buubakar.
Aayoo, aayoo Dimat!
Sukaabe Dimat yeftii Bamtaare
ngennadi:
Majjere ko be ittooobe,
Humambinnaagu ko be momtooobe.
Mawbe mabbe ko dadiibe,
Sukaabe be ko fellitbe.
Pinal hanki ko be yeftoobe,
Pulaar ne ko be Janngooibe,
Afibe ngenndi ko be riiwoobe,
Demngal mabbe ko be Bamtooobe,
Nawbe mabbe ko be safroobe,
Yoo Alla suur Bamta sahre am!
Aamiini yaa rabbii!

Mammadu Umar Bah to Figgo,
Kande 25.11.88

Bibbe Leydi

Aayoo Bibbe Leydi, yontii ummaade!
Ngaree pinen, finde koy Burji
daanaade.
Ngannden gannde men booyii ubbeede,
Hay jande men booyii suudeede.
Demde fof ko Pulaar adinoo janggeede.
Ngaree enen fof ndaro-den e Bamtaare,
Ngonen neddo gooto mbaawen habtaade.

Mammadu Alseyni Lih to Bakaw

Bibbe Afirik

Bibbe Afirik e ngenndi mum!
Eey Bibbe Afirik,
Ngummo-don Bibbe Afirik!
Ngiddee darnde mon yontii!
Ko hadi nganndon hannde
Nguurndam mon soklii,
Ko jande tan e golle,
Fibde goonga tan fellitde,
Mahde ngenndi e dental.

Abuu Njom to Daara

Lewru feerii

Aayoo Lewru feerii!
Lewru Bamtaare feerii!
Aayoo Tewru ganndal feerii!
Haa gannde caakii carii.
Lewru Pulaar koy feerii,
Humambinnaagu de ndiiwii,
Fooyre mawnde de njaynti,
Jaabdo e caliido de poodit,
Afibe e bonnoobe de ndiwtii.
Banndiraabe am fof tini,
Ngaree ito-den majere nattii.

Mammadu Umar Bah to Figga,

ñande 02.12.88

Bonannde jamaanu men hannde

Jamaanu men hannde nemmbata ko
tuubakoobe.

Nemmbude ko hebataa, ko e warde hoore
mum.

Baleejo so wiyyi ina watta hoore mum
tuubaako wonataa.

Ina gasa o wona tuuba haako;

So yoorti sammoa,

So heccidii duhotaako.

So juulde yontit,

Be mbada pijirlooji mawbe,

Ceertudi e pijirlooji aadaaji men.

Ebe kuutoroo ndiyam koñnjam

E podde daaynooje.

E hudo daaynoowo,

Haandinoowo.

Ebe kaayoo ellee daaybe

E nder mbeddaaji.

Be keddoo ebe nduuyta,

Jidnaabe be keptintaa.

Debbo Boornoo tuuba

Walla ko yettaaki,

O wirtoo mawbe ellee o hersaani.

So yimbe kaalii wiyee ko duum joli.

Ogoron ndadoo haa tiida,

Tawa ko neene rokkam coggu simme

Woni miijo mumen.

Bellaade do hebataa.
Wonaa e rabbide junngo jeyaa.
Kooli ko be ngoni boñnji gori'en.
Alaa ko nafata e weendu
So wonaa hebbinde e mum boñnji.
So mbaalandiri heewii e weendu.
Yeew no ndu wayata,
Walla so fulafulo heewii e cammeeje.
Gawri heewataa.
Ngaree ngoppen jolnude ko fuuynata.
Ngati so en nanii woto joorngol sumor
keccol,
Yoo taw ndardaaki.
Ngaree nemben ko moyyi.
Ngam Joomen walla men.

Mammadu Umar Bah to Figgo,
Hande 03.12.85

Mawdo am

Mawdo am hedo mi, mi haatane.
Woto hedoro mi bernde maa,
Hedoro mi haqqitile maa.
Da1 ufnaade e ottikinaade,
Moyyaani e leñol maa.
Sel wiyde jande Pulaar,
Ko bolle puuyde do fuuyaani.
Da1 yidbe janngude njannga,
So a janngaaani.
Mijo maa bondo.
Sibu gede maa fof peewaani.
Feere maa bonnde feccii Teñol maa,
Duum kay so yoodii ne feewaani.
We1duþe fof mbonnada, duum kay
feewaani.
Goonga muusdo te welaani;
Mawdo am yaafu mi, duum haanaani.
Aan tan leñol maa tan,
So a bonni, duum kay haanaani.
Yeew Pulaar welde e dakmude,
Duum kay weebaani.
So a waatii heen jande,
Wonta kanne e ngalam.
Da1 hooynaade dow loji mbar maa.
Sibu maa wonde mawdo fof, gede maa
kay peewaani.
Yeew arab e faraysiyankoore

Njanngu-daa te a waawaani;
A hadaaka janngude demde godde,
Wattu haqqille e ngal maa ngal,
Ngal wona demngat maa so a waasaani.
So a waawaa janngude,
Janngin sukaabe maa so a waasaani.
Nawu muusdo hodimaa ma a nimsaani,
Yeew Janngoobe Pulaar
No mbayi yoodde te weeblaani.
Ar hiran Teñol maa,
Gede Jahrinooje yeeso nawraa.
Hoto jaasnu Teñol maa,
Yahrinde caggal feewaani.
Ar wallu Teñol maa,
Bamtoo, Bamto-daa.
So gundo tikkani nammbu nebbe,
So Beydaani ustaani.
Aan potnoodo renndinde sukaabe maa,
Seerndude kay feewaani.
Mawdo am, yaafu mi haala am welaani.
Yoo Alla moyyu e mawbe men
Dariibe, Bamtooße Teñol men!
Aamiini yaa rabbii!
Yoo hawridin winndere!

Mammodu Umar Bah to Figgo,
Fiande 10.12.87

Bandi am debbo

Ooy maa bandi am debbo! Yaltu e hofre
maa.

Muddit tonngol cokde ngaraa,
Mido doo fanndo maa;
Ngam laabii miin gorko
Mi waawaa bamtaade so wonaa ngaraa.
Hefto mi njahden njehen yelo,
Ngam laabii sellii caldi ngenndiiji
Ko e newre tuugii cenii.

Abuu Njom to Daara

Abuu Njom to Daara
Abuu Njom to Daara

Cafroowo

Banndi am, hedo mi!
Aan cafroowo, hedo mi!
Ar laabru reedu e bernde maa!
Ar sifor hanki do maa!
Ar yettin aadi maa e banndi maa!
Daal ko totta-daa sibu nrawbe maa.
Njeeyaa sibu bonde maa.

Dal addude rajooji e rawbe maa!
Rawdo keddoriido wooy wooy e maa.
Rajo heddo gulaali e luukaali maa.
Keddori-daa nimsa woodaani e maa.
Nodde-daa e rawdo maa,
Yaawde woodaani e maa.
Gulaali e luukaali do maa,
Conkaali e nder suudu maa.
A miijaaki jaango maa.
Ar sifor hanki maa!
Nde njangataa do maa,
Ko bannde'en njogino maa
Nde a waawanad hoore maa.
Jawdi aduna hoomtu maa.
Njejjit-daa banndi maa,
E ko kaalduno-daa e yimbe maa.
Maaybe keewii e nder nokku maa.
Pendaale maa e hoore maa,
Keewde de penno-daa,
Jamfa maa ko ko fuji e bernde maa,
Had maa feewde,
Mbaylaa jikku maa,
Mijo-daa nde maa,
Maa waylu balle maa,
De peewaani dalaa.
Yoo Alla waylu balle maa,
Feewnu maa e balle de maa,
Ngam moyyaa e hoore maa!
Bannde'en yahnoobe do maa,

Dgarta moyya e maa,
Wona Sura! do maa.

Mamadu Umar Bah to Figgo,
Kande 18.09.88

Ooy maa banndi am gorko

Ooy maa banndi am gorko,
Waylu ngonka maa,
Mbaylaa balle maa.
Mi wonaa baylo,
Mido tafto maa.
Mi wonaa sakke,
Mido dattto maa.
Mi wonaa gawlo,
Mido mantu maa.
A wonaa maayo,
Mido yooga e maa.
A wonaa laawo!,
Mido rewa e maa.
Ooy maa banndi am gorko,
Waylu ngonka maa!

Maymuuna WeTe to Wuro-Maadiiw

Neene am

Neene am, darnde maa jamma e ŋatlawma
humpaani,

Dille e ngaanumma bojji keewdi
muñ-daa,

Korsa e yidde maa hay-gooto
Ballotaako,

Tampere so wondaa mi daani a
daanotaako,

Tampere e muuseeki lebbi jeenayi maa,
Soße e taare ko a muñdo,

Muynam e mbammbu ko a dewndiroowo,

Leñugol e yeftugol a seeraani,

Muuseeki e sunaare am ko a cuniido.

Jimi e belnordi bojji am ko a
belnotoodo,

Buucogol e tebbogol korsa maa ko a
kebbindo,

Neene am, yarlo mi njaafodaa mi!

Mbambu ko e keeci maa korsa kebbindo,

Nawu e kala banjeeji ko a daranido,

So wondaa mi sellu ŋaamdu e yardu maa
feewaani.

So mi yeewii ko benni, mi tawa

Tampere ko a gondunoodo,

Muuseeki e tampere gondunoodo.

Mido yidi yahde lado woppaani.

Neene am, yarlo mi njaafoda mi!
Mi tawii ko mi taamdo gonnado,
Buuftugol taabat am ko a daranido,
Kala ko muusi mi mettu maa.
Ko mi cukalel yidbe e afibe fof
kumpitiido,
Duwaawu maa e kala waktuuj
Yoo Alla dannde!
Yoo Alla yobe njebdi moyyiri!
Neene am, yarlo mi njaafoda mi!

Maamuudu Aaw to Dimat Waalo

Nafoore jande binndol Pulaar

A waawaa annduude nafoore jande
binndol Pulaar,
So wonaa njanngaa binndol demngal
ngal.
So mawdo wumii wumtii, fotii annduude
ko gite nafata.
Pulaar ko demngal no demde de fof.
Janngi Pulaar ko ko janngi
Arabiyanikoore e Faraysiyankoore.
Bibbe leñol wostaabe, bee wumbe
haqqillaji.
So a tawii faggantoobe bamtaare leñol
maa,
Ar wad' hoore maa hooreejo.
Sikke alaa so dudal duñcaaka,
So booyii doostat.
So yblnde jutii woodat heddiibe e
laawol.
Ngaree njanngen ngal demngal.
Mo alaa gondi biññata ko law.
Yoo Alla Bamtu ngal!
Aamiini! Aamiini!

Mammadu Umar Bah to Figgo

Coron

Ooy coron nooto-den!
Saanga nde pinal ngenn di men,
Darnde pinal men.
Ndaaree naange pinal men
Yalñitiima hannde men,
Tonngi tayii e kosde men,
Jamde kelii e dacde men.
Kaftee njehen ngabbo-den,
Ummee weetii renndo men,
Yahnoobe hanki njawtii.

Abuu Njom to Daara

Raki Wele

Mijo am durii e banndi am debbo,
Mijo am e ndee lende nde ummetacke,
Hono maa weeëaani.
Ko hadi mi jaëde Alla
Ko doon woni batte am,
Muñal waawi huunde fof.
Gite am ngumii, Bernde am faadii.
So mi miijimaa ma, gite am
ngaaingaalna.

Haa heewa gondi njippoo.
Saansa nde nayi tatañiiru 1983
mbayni-daa mi.
Ñatlawma a Tarba jofnde alkames,
Mbiyru-daa mi mes.
Aduna soofii kam,
Yolnde rabbere juutirii kam,
Ja leede keewde ngontii bojji am,
Gite am cojjaani e gondi am,
Bojji keewdi e nder bernde am,
Loji keewdi e nder gite am,
Comcon am tunwii guppoowo kattii-mi,
Galle jeewtunoodo yeewii.
Yoo Alla moyyu e maa!
Yoo Alla Buubnu yiye maa e aljanna
maa!
Aamiini yaa rabbit!

Mammadu Umar Bah to Figo,
ñande 05.08.88

Sukaabe

Eey! Eey! Sukaabe tuugorde renndo
janngo.

Yontii heblaade e mahde koongu men.

Njanngen Pulaar, mbinnden Pulaar
ndeenen.

Pinal Pulaar noddii men e mawbe men.

Pulaar ina moofti kaawniide e gannde
hannde

De ina penta janngo ko ina nafta
yimbe janngo.

Bamten Pulaar heba rommet toowa
muudum;

Mbelia mahen koongu e teddere adinoobe
men.

Abuu Njom to Daara

Suka debbo

Suka debbo, ar anndu hoore maa,
Dgannada ko nafoore maa.
Dabbaa Samtaare maa,
Dgaccaa yidde waylaade ma.
Tesko-daa ko hanki njaltu-daa,
Yaawde e hoore maa.
Yidde waylaade ma,
Ko duum woni huunde yaawnde e maa.
Ar sifor ko Hammadi woni baabaa maa,
Ko Demmba woni taani maa.
Ko Rugi woni yummama maa.
A waawa waylaade gaay e maa.
Sibu ko famdude hoore maa,
E famdude haqqille maa,
Addan maa humde hoore maa.
Wiyde ma a nanataa Pulaar maa
Sibu yidde yaltude renndo maa,
Duum yaltintaa ma renndo maa.
Ar yeeyo Hammadi to Fuuta maa!
Ar sifor Demmba to takko maaje maa!
Ar yeew Rugi to geddu maa!
Bee remoobe inde remoobe maa,
Be ngoondinaani so wonaa jalo e
wooronne maa.

Sileymaani Joop to Duyé

Banndi am debbo

Gilli am e maa,
Wonaa mbaydi maa,
Wonaa jaabbaal maa,
Wonaa kadi flaantungal maa,
Wonaa nih cuudaari maa,
Wonaa kadi fimp i maa.
Gilli am e maa,
Ko nehdi maa e cuusal maa,
E darnde maa e pinal maa,
E jaambardaagal maa,
E darnde ndarani-daa lefhol maa,
E fagganaade leydi maa,
E kiram kiran-daa lefhol maa.
Nde njiy-maa-mi nimsam alaa e maa,
Gilli am peefi e maa.

Mammadu Umar Bah to Figgo;
Fiande 03.08.88

Bakawnaabe

Bakawnaabe noddii naotoyo-den,
Piyen bawdi ndikken, kette cerkiten.
Piren gannde imbinnden, defte
kippiten,
Pu-Taar men ko demngal, ngenndi
teddinen,
Dudal ceerno mabbe hubbii,
njanngoyen,
Worbe ngenndi ummee teenoyen.
Woto nde nakki ledde e yonta men.
Njehen hanti njeeboyen banndi men.
Bakawnaabe yaaftii hanti ngenndi men.
Rewbe be ina tayloo hannde tonngi
men,
Worbe be ina tappita jamde daade men.
Kambe fof ebe ubbita pinai hanki men.
Yoo Alla suur Bamta hannde sahre am.
Bamta, suura, dadnda besngu am!

Abuu Njom to Daara

Maaydo

Maaydo, a seerii e nduu adunaaru
bayntido, Hoddiro e lajat yontii garanaado,
Dille e kattande kaadaado.
Njoobi golleeji so wondaa ko
njoobino-daa.
Innde helii maaydo ko a biyaado,
Yidbe e ahbe payrat maa
E nduu ndu buntataa
So wondaa ngaraad.
Mo yidi jannga ina facnit,
Yoo heblo gila yontaani.
Maayde woppaani suka e mawdo,
Fof ko aranteebe,
Leelede e yaawde fof ko en aranteebe.
Kala joobinoodo maa male;
Alaa ko hasbetee so wondaa golle,
Sikke alaa e dee genaale deyyude,
De kaalataa so wondaa ngaren.
Reftata heen ko fiande darmga,
Kala kala men ko en ummittoobe.
Maaydo, ada woni doondaado,
Ada fayraa sahre goonga maa,
Lootngal ko a badanteedo.
Reftata heen ko fayreede ngaska maa,
Aan e yeeweende maa.
Dental maa woppu maa e kaa palika

abbatoobe.

Reftata heen ko nanaalla pete koyde
adda sankti,

So wonda ko njoobina-daa yoo male.

Bojji añbe e yidbe so wonda lorleede,
Yanngjeeji caggaT maa so wonda
lorleede naftaanti.

Bee ina keppa birnogol maa ndonu
feccoobe,

Ndonuuji e gaTleeji maa mayyi

Ina yaakoraa e dental maa.

Dii fidawuuji ina haani mate-daa.

Maamuudu Aaw, ceerno dudal Pulaar
to Dimat Waalo

Abuu Njom

Abuu Njom, darnde maa ina seedaa.

Nibbe hanki a itti.

Fitirlol gannde a yeftii.

Daaranaaße paamii

Wadde dey be nganndii.

Hay Masaralnaabe kaalii.

Darnde maa ina seedaa.

Gannde fof pir-daa.

Demngal am ina jaangee.
Defte fof a wittii.
E demngal am mbadtu-daa.
Leñol am jaanngii.
Darnde maa ina Bamtaa,
Hay Gibbe ngenndi kawrii,
Dgonka maa ina seedaa.
Bakawnaabe ina ceedii,
Haala am ina woodi,
Hay Afiriknaabe kaalii,
Dgonka maa ina woodi.
Yoo Alla juutnu balde maa,
Moyyina batte maa.
Moyyina ngonka maa!
Sibu leñol maa ina Bamtii.
Yoo Alla leppin maafe maa!
Sibu darnde maa ina Bamtii.
Aamiini yaa rabbii!
Yoo hawridin winndere!

Mammadu Umar Bah to Figgo,
Kande 13.10.88

Jamma nibbo

Jamma nibbo so weetii,
Dgummo-den yahdu yontii,
Hanti geyyelle pettii,
Bonbe bonnoobe njaltii,
Afibe arnoobe kootii,
Hanti gollaade yontii.
Gila e gereknaabe feenii,
Dgenndi men ina duumii.
Ko e men be nokitii.
Ko gannde men be kacitii.
Hay oropnaabe kawrii,
Amerik e Riisi poobi,
Keptinii pinal men.
Banndam'en hol ko heddii,
So wonaa darnde men.
Ndentinien semmbe men,
Njaangen demde men,
Ubbiten sanni men,
Njaltinen pinal men.

Abuu Njom to Daara

Série pulaar ie la S.I.L.

1. Ullundu haalooru
2. Cukaagu Annabi Daawuuda
3. Tinndi
  - a. Fowru e bojel
  - b. Fowru e mbeewa
  - c. Fowru e batti jeedidi
4. Yamal Fatimata Booba Bobbo
5. Suka debbo biyeteeda Ruut
6. Deftere Annabi Yuunus
7. Dañel - Ciimti didi
  - a. Yahdiibe Dañel tato mbeddaama
e nder ayu
  - b. Dañel e nder luuro
baroode-taktake
8. Dguurndam Fuutanqkoobe
9. Dguurndam Annabi Eliyas
10. Dgulloori
11. Towooße Tiba Bamdat
12. Taariiki jibineede Isaa

Est-ce que vous avez lu toute la série?